

ADRODDIAD I'R CABINET

7 Mehefin, 2016

Aelod Cabinet: Cyngorydd John Wynn Jones

Pwnc: Darpariaeth Toiledau Cyhoeddus yng Ngwynedd

Swyddog cyswllt: Gwyn Morris Jones, Pennaeth Priffyrdd a Bwrdeistrefol

Y penderfyniad a geisir

Yn unol ag argymhelliad y Pwyllgor Craffu Cymunedau, i addasu'r penderfyniad i wneud toriad o £244,000 yn y gwasanaeth drwy yn gyntaf ymgeisio i sefydlu partneriaethau gyda chymunedau lleol er mwyn osgoi cau'r cyfleusterau tra'n cyflawni'r un swm o doriad.

Cyflwyniad

Yn dilyn ymarferiad ymgysylltu Her Gwynedd, bu i'r Cyngor yn ei gyfarfod 3 Mawrth, 2016 argymhell gwneud toriadau oedd yn cynnwys 'cau 50 allan o 73 o doiledau cyhoeddus y Sir' gan dorri £244,000 o'r gyllideb ar gyfer y gwasanaeth.

Mae disgwyliad bod rhaid cyflawni'r £244,000 toriad erbyn 1 Ebrill, 2017 ar yr hwyraf. Ynghyd â'r Pennaeth Adran perthnasol, 'rwyf wedi datblygu cynllun amgen i gadw cymaint â phosib o doiledau yn agored a gweithredol tra'n cyflawni'r un swm o doriad.

Bu i mi gyflwyno'r Cynllun amgen i'r Pwyllgor Craffu Cymunedau yn ei gyfarfod 19 Mai, 2016 (gweler Atodiad 1 i'r Adroddiad hwn) i bwrpas sefydlu os oedd cefnogaeth i'r Cynllun ac i bwrpas derbyn awgrymiadau o ran unrhyw welliannau i'r Cynllun.

Mae'r Pwyllgor Craffu yn cefnogi'r Cynllun sydd yn ddibynnol ar sefydlu partneriaethau gyda Chynghorau Cymuned a Thref, ac wedi cynnig gwelliannau i'r Cynllun Partneriaethu. Argymhelliad y Pwyllgor Craffu yw bod y Cabinet yn addasu'r penderfyniad i dorri £244,000 o'r gwasanaeth drwy yn gyntaf rhoddi cyfle i wireddu'r Cynllun hwn ac i bwrpas cyflawni'r un swm o doriad.

Rhesymau dros argymell y penderfyniad

Pe byddai gwireddu toriad drwy gau 50 allan o 73 o doiledau cyhoeddus y Sir, mae'n debyg byddai hyn yn cael ei wireddu ar sail gwerthusiad o 'bwysigrwydd' y toiledau ddatblygwyd gan Weithgor y Pwyllgor Amgylchedd yn 2008/09.

Mewn gwireddu'r Cynllun Partneriaethu mae posibilad, drwy gefnogaeth a chydweithrediad Cynghorau Cymuned a Thref, cadw nifer fawr o doiledau yn agored i'r dyfodol er y toriad yn y gyllideb berthnasol.

Mae manteision eraill i'r cymunedau a'r Cyngor mewn gwneud hyn e.e. posibilad o ddatblygu trefniadaeth amgen ar gyfer cadw'r ddarpariaeth i'r dyfodol, sicrhau bod y gymuned leol yn cael dylanwad ar reoli'r ddarpariaeth, posibiladau o welliannau i'r ddarpariaeth i'r dyfodol a rhoddi gwell sicrwydd cyflogaeth i'r rhai sydd yn cynnal a glanhau'r toiledau.

Ystyriaethau perthnasol

Mae'r Pwyllgor Craffu yn argymell y drefn o ddisgwyl cyfraniad wedi ei osod ar £4000 neu £2000 y flwyddyn (agored drwy'r flwyddyn neu dymhorol) gan gynghorau cymuned a thref.

Rhaid i'r partneriaethau perthnasol fod mewn lle ar gyfer derbyn y cyfraniadau ar ddechrau'r flwyddyn ariannol 2017/18 ac fel bod y toriad o £244,000 i'r gwasanaeth yn cael ei wneud.

Pe byddai ddim diddordeb mewn partneriaethu i gynnal y ddarpariaeth yna bydd disgwyl i'r toiled dan sylw gau yn ystod y flwyddyn ariannol hon, sef 2016/17.

Bu i'r Pwyllgor Craffu hefyd argymell:

- bod angen edrych eto ar y cyfleon i godi tal ar ddefnydd toiled fyddai'n cynorthwyo i gyfrannu tuag at gostau rhedeg y ddarpariaeth (Bydd angen cynghori Cynghorau Cymuned a Thref sydd â diddordeb yn y mater hwn).
- bod angen ymchwilio os oes modd ymestyn ymhellach Gynllun Grant Llywodraeth Cymru ar gyfer Toiledau Cymunedol lle mae busnesau lleol a mentrau cymunedol yn derbyn grant am ddefnydd cyhoeddus o'u toiledau, ac er mwyn cynyddu'r nifer o leoliadau sydd ar gael i'r cyhoedd.

Asesiad Cydraddoldeb

Cyn gwneud penderfyniad, mae gan bob unigolyn yn y sector gyhoeddus ddyletswydd i ystyried effaith debygol y penderfyniad ar bobl sydd â nodweddion sy'n cael eu gwarchod gan y ddeddfwriaeth cydraddoldeb (Deddf Cydraddoldeb 2010). Wrth gyflwyno'r arbediad yma i'r Cabinet a'r Cyngor ym Mis Mawrth paratowyd asesiad ardrawiad cydraddoldeb oedd yn adnabod effeithiau posib y cynllun gwreiddiol a gymerwyd i ystyriaeth wrth ddod i benderfyniad ar lefel y toriad ariannol. Atodi'r yr asesiad i'r adroddiad. Bwriad y cynllun yma yw rhoi cyfle i Gynghorau Cymuned gynnal cyfleusterau cyhoeddus yn eu hardal. Mae hyn eto yn gyfrwng i fireinio effaith y toriad posib ar y ddarpariaeth gyhoeddus. Fe adroddir yn ôl i'r Cabinet ar ganlyniad y prosiect yn yr Hydref ac fe ail ymwelir â'r asesiad cydraddoldeb wrth gloriannu'r modd y bwriedir symud ymlaen i benderfynu ar unrhyw gamau pellach i wireddu'r arbediad."

Bil Iechyd Cyhoeddus

Mae synau o'r Llywodraeth yn awgrymu nad yw'r bil yma wedi mynd i ffwrdd yn gyfan gwbl a gall felly ail ymddangos gydag angen ar gyfer y strategaeth a gweithredu ar ddarparu cyfleusterau. Yn ymarferol gellir rhagdybio fod gofyn i drefn cytundebol fod yn ddigon cadarn i sicrhau ymrwymiad tymor hir digonol gan y cynghorau cymuned. Mae angen osgoi'r risg o scenario ble mae strategaeth yn adnabod angen am doiled mewn lleoliad heb fedru sicrhau cefnogaeth neu ymrwymiad cyngor cymuned ar ei gyfer.

Camau nesaf ac amserlen

Ar gael cymeradwyaeth y Cabinet i geisio gwireddu'r Cynllun Partneriaethu yn gyntaf, bydd yr Adran berthnasol yn ymgysylltu â'r Cynghorau Cymuned a Thref i bwrpas sefydlu os oes cefnogaeth i bartneriaethu. Oherwydd yr angen cyflawni'r toriad erbyn 1 Ebrill, 2017 bydd angen cadarnhau'r sefyllfa o ran y Cynllun hwn erbyn Medi 2016.

Rhagwelir felly, bydd diweddariad ar y mater hwn yn derbyn sylw'r Cabinet yn ei gyfarfod 4 Hydref, 2016.

Barn y swyddogion statudol

Y Prif Weithredwr:

Mae'r adroddiad sydd gerbron yn cynnig cynllun amgen ar gyfer gwireddu toriad y mae'r Cyngor wedi ymrwymo iddo. Mae'n gynnig fydd, o dderbyn cefnogaeth y cynghorau tref a chymuned, yn fodd i warchod adnoddau o fewn cymunedau tra'n gwireddu'r arbediad y mae'n rhaid i'r Cyngor ei wneud. Gwelaf o'r adroddiad bod y Pwyllgor Craffu wedi croesawu'r datblygiad hwn yn amodol ar rhai sylwadau. Yn amlwg, bydd y trafodaethau gyda'r cynghorau cymuned yn allweddol er mwyn i hyn lwyddo.

Y Swyddog Monitro:

Yn dilyn penderfyniad y Cyngor ym mis Mawrth i gwtogi'r gyllideb cyfleusterau cyhoeddus, mae'r adroddiad yn cynnig cynllun all fod yn gyfrwng i wireddu'r arbediad tra'n lleihau ardrawiad ar lefel y ddarpariaeth sydd yn y Sir. Mae'r model cytundebol ariannol hefyd yn cynnig modd hyblyg ac ymarferol o weithio mewn partneriaeth i gadw darpariaeth heb orfod ymdrin â'r cymhlethdodau all godi gyda throsglwyddiad ffurfiol o'r ased. Mae'n amlwg y bydd angen sefydlu trefn gytundebol gadarn a thymor hir ar gyfer gweithredu canlyniadau'r prosiect.

Y Pennaeth Cyllid:

Rwy'n croesawu'r cynllun amgen o bartneriaethu gyda Chynghorau Cymuned a Thref. Byddai hyn yn golygu cadw'r ddarpariaeth yn agored a gweithredol, yn ogystal â chynnal cyflogaeth gweithwyr sy'n glanhau. Nodaf fod yr amserlen yn caniatáu i Gynghorau Cymuned a Thref addasu eu praeseptau rhwng rŵan a Ionawr erbyn 2017/18. Diau na fydd pob Cymuned a Thref yn manteisio ar y cyfle i gadw pob cyfleuster yn agored, ond mae'n cynnig ffordd arall o wireddu'r arbedion o £244k penderfynwyd arno eisoes fel rhan o arbedion 'Her Gwynedd' a strategaeth ariannol 2016/17 - 2017/18.
